ELU KUI PUHKUS

Muraste Liikumisklubi - Lihtsalt Liikuma!

Kaire Taberland
Spordipisik

Käes on kevad - ühes loodusega (t)ärkab ka inimene. Pikast talvest ja sel hooajal lausa lõputust sügisest tingituna tunneme end pisut väsinute ja kurnatutena. Selle leevenduseks on mõõdukas liikumine, soovitatavalt värskes õhus - mõnusas, endale sobivas tempos ja viisil. Olgu selleks jalutuskäik, ratta- või jooksuring metsas, kõnni- ja külateel koos pere või sõbraga. Liikumine - eriti värskes õhus - ilusa looduse ja hea seltskonna rüpes annab palju positiivset energiat, teeb meele rõõmsaks ning paled rõõsaks. Mida aga teha kui motivatsiooni napib ja kõige raskem distants on diivanilt välisukseni? Siis tuleb Teile appi Muraste Liikumisklubi!

Ilmselt olete kohanud Murastes ja lähiümbruses naerusuiset seltskonda kõnni-, ratta- või jooksutiirul mõnusasti kulgemas. Tegemist on Muraste Liikumisklubiga, millel täitub 27. mail 2. tegutsemisaasta. Alles see oli kui 2013. aasta lumesulamise aegu sai kokku seltskond eestvedajaid eesmärgiga meelitada rohkem murastelasi värskesse õhku liikuma. Tänaseks on korraldatud terviseüritusi erinevatel aladel alates (kepi)kõnnist kuni uisutamise, ujumise ja õuezumbani kokku lausa kahe kuraditosina jagu. Spordiga meil pistmist pole - aega ega rammu ei mõõdeta ja oodatud on needki, kel liikumisega tõsitreeninguna tegelemiseks napib oskusi ja soovi. Liikumise viisi, tempo ja raja valib igaüks ise vastavalt oma soovile ja võimekusele. Lisaks paremale tervisele pakub klubi ühisüritusi - suuname, kuidas liikumisharrastusega (taas)alustada, (kepi)kõndida, (rull)uisutada, joosta, kruiisida rattaga kergliiklusteel või krossida matkaradadel, suusatada ja ujuda jõukohasel moel. Aitame avastada terviseradu ja hoida motivatsiooni. Tõsi ta ju on - ei ole halba ilma vaid on ilmastikuga sobiv riietus ja suur tahe! Liikumisklubisse astumise eelduseks on soov oma tervise eest hoolt kanda ning sõlmida iseendaga kokkulepe liikuda vähemalt 3 korda 30 minutit nädalas. Ranget korda sellest kinnipidamiseks saab samuti hoida igaüks ise.

Päike käib juba kõrgelt ja linnud laulavad rõõmust kevade tuleku üle, mingem seda ilu jooksu- ja kõnnirajale lähemalt kaema!

Muraste liikumisklubi

Teeme Ära! Murastes!

Evelin Tiirik
Talgujuht

2. mail algusega kell 11 on kõik kodukülast hoolivad murastelased oodatud panustama meie küla heakorda. Muraste talgud on traditsiooniliselt mitmel objektil, seekordki sedamoodi, et

- Katre võtab ette metsaretke ja vaatab kuidas sodiga mere ääres lood on (kogunemine Muraste Paeplatsi trepi juures);

- Eddi naaberkülast tuleb ja aitab Murastes kultusekive otsida (kogunemine Mummi trahteri parklas);

- Aule jälgib, et teeliste silmi prügi ei riivaks ning teeäärte koristamine toimub tema valvsa pilgu all (kogunemine Mummi trahteri parklas kl 11);

- Kalle ootab abilisi Pankranniku mänguväljakul;

Suur tegutsemine toimub talgupäeval ka köögis, kus supipajad auramas: maitsvat talgusuppi pakutakse kl 13 Pankranniku mänguväljakul.

Võimalik, et suure kevade poole avastame veel mõne objekti, mis rohkemate inimeste pealehakkamist vajab – seetõttu hoia pilk ikka peal ka meie kodulehel ning anna märku, kui märkad midagi, mis vajab talguliste abi!

Muraste külaselts kutsub osalema:

MURASTE LOODUS KODUS

TALGUD

Seda auku peab ikka ise kaevama!

2.mail kell 11.00

Talgupaigad: Muraste metsa koristus teeäärte koristus, kultusekivide puhastus

Info: murastekulaselts@gmail.com, 5220226 ja teemeara.ee

Toetajad: Harku Vald, Teeme Ära! Minu Eesti

Õnnitleme Suurupi naiskoori MERETULE Eesti Naislaulu Seltsi 20. aastapäevale pühendatud nais- ja neidudekooride võistulaulmisel saavutatud väga tubli tulemuse puhul! Oleme naabritena teie üle uhked ning tervitame kõiki selles kooris laulvaid Muraste naisi. Ilusat muusika-aastat!

Eesti KÕIKSE KÕIKSE

SUUREM PALGAMAKSJA jaekaubanduses*

KONSUM E EHITUSKESKUS

HEA TEENINDAJA

OOTAME SIND MURASTE KONSUM /E-EHITUSKESKUSESSE!

Kui rõõmus ja rahulolev klient on sulle oluline, sulle meeldib inimestega suhelda ja ehituskaup ei ole sulle võõras, siis ootame sind oma meeskonda!

Meie tagame sulle:

- pikaajalise stabiilse töösuhte
- paindliku tööграafiku
- toredad ja abistavad kolleegid
- kaasaegsed töötingimused
- tööks vajaliku väljaõppe

Kandideeri tööportaali kaudu või saada oma CV: keskus@harjuty.ee. Lisainfo: tel 669 9807

Sushi Stopp

www.sushistopp.ee

NÜÜD PAKUME KA SMUUTISID NING MISO SUPPI

Tel. 56 666 006

Muraste Konsum Lee tee 1

Muraste Konsumi lilleosakond

KIMBUD • SEADED
VANIKUD • PÄRJAD

Lilled igaks sündmuseks

Avatud iga päev 9-20

Tel: 56 232 992
Muraste, Lee 1

MURASTE KÜLASELTS ANNAB TEADA:

SÕIDUAUTO JÄRELHAAGIST
SAAD LAENUTADA NÜÜD KA MURASTES!

HAAGISE MÕÕDUD 1500X3000, PORTE H 42 CM, PLASTIKKAAS H 1 M, KANDEVÕIME 470 KG

MURASTE LOODUS KODUS

KÜLASELTSI LIIKMETELE
4 h = 5€
8 h= 10€
24 h = 20€

TEISTELE
4 h = 10€
8 h= 15€
24 h = 25€

LAENUTAMISEKS OLEMAS KA BENSIINIGENERAATOR, 3X3 TELGID; HELITEHNIKA, LAUD PINKIDEGA.

TÄPSEM INFO WWW.MURASTE.EE
BRONEERIMINE JA INFO TEENUS@MURASTE.EE,
TEL 5253128

Toimetuse veerg

Väljaandja: Muraste külaselts, www.muraste.ee
Toimetaja: Aule Kikas (tel 5253128, aule.kikas@eesti.ee) koostöös külaseltsi juhatusega.
Kujundus ja küljendus: Bitt&Piksel OÜ
Trükk: Actual Print OÜ
Reklaamid ja kuulutused ning kaastööd ja ettepanekud teemade kohta saata muraste@muraste.ee, info tel 5253128.

Meie Muraste

Koos teame rohkem, koos teeme rohkem, koos muudame küla paremaks.

Kevad 2015

MURASTE LOODUS KODUS

FOTO: KAUPO KALDA
WWW.KAUPOKALDA.COM

PÄEV KODUKÜLAS

Aule Kikas
Muraste külaseltsi juhatuse liige

Emadepäeva eel, laupäeval, 9. mail, on Muraste kandi rahval põhjust seada sammud koolimajja, et saada veelgi tuttavamaks oma kodukülaga, siinsete ettevõtmiste ja ettevõtjatega.

Sündmus nimega *Päev kodukülas* pakub vaadet tehtule ja heidab pilgu tulevikku. Päev on tulvil vahvaid tegemisi ja asjalikke arutelusid, on tooted ja teenused Muraste kandi ettevõtjatelt, on näitused ja üllatusesinejad ning lastele suunatud tegevused. Päeva lõpetab romantiline emadepäevakontsert kolme tenori ja kolmekümne mandoliini osalusel, mis viib kuulajad mööda viierealist noodijoonestiku kiirteed otsejoones imelisse Itaaliasse. Avatud on improviseeritud kohvik ning saadaval Muraste Heateo Fondi loterii. (Vt ka lk 3 teateid)

Keerame aja hetkeks tagasi ning põikame Muraste külaseltsi juhatuse kolmapäevasele koosolekule. „Kolmapäev on külaseltsi päev," teavad kõik juhatuse liikmed ning sellele õhtule naljalt muid tegevusi ei planeerita. Muraste koolimaja kodunduse klassi laudadest moodustunud ümarlaua taha on kohad sisse võtnud Andrus Saliste, Katre Kuusik, Katrin Krause, Evelin Tiirik, Marju Tulva ja Martina Mamontov, Elari Udam ning allakirjutanu. Teiste teemade hulgas arutatakse koduküla päeva korraldamisega seonduvat.

Katrin on veendunud, et iga Murastes elav inimene on teadlik meie külas toimetavast külaseltsist. "Ja isegi, kui ei teata meie tegevusest ja täpsemat sisust, ollakse poole kõrvaga kuulnud, et külas midagi toimub ja midagi tehakse – ühiselt korraldatakse põnevaid sündmuseid, tehakse käsitööd, tantsitakse, tehakse sporti, veetakse ümarlauda, kirjutatakse projekte, arengukavasid, ehitatakse mänguväljakuid, suheldakse vallavalitsusega ja teiste külaseltsidega, informeeritakse külas toimuvast. Hea tagasiside tuli ka uuringufirma Faktum & Ariko poolt läbi viidud Harku valla elanike rahulolu uuringust, millest selgus, et Muraste kandis peetakse külaseltsi tegevust vägagi ouliseks – koguni 72% vastanutest arvas nii," ütleb Katrin.

Faktid innustavad, silmad lähevad särama. Me oleme õigel teel. Loodetavasti.

„Ma ei teagi, kust tuleb see tahe ja energia oma koduküla heaks midagi ära teha, aga meie külaseltsi juhatusel on see moodsas keeles öelduna sisse programmeeritud. Need on kümned ja kümned vabatahtliku töö tunnid nii juhatuse liikmete kui ka teiste aktiivsete külaelanike panuse näol. Oluline on märkida, et tänases ühiskonnas kolmanda sektori aktiivsus ja kaasalöömise soov aina elavneb, kuid kahjuks kindlasti mitte igas külas," mõtiskleb Katrin. „See toimib siis, kui on olemas särasilmsed eestvedajad, kaasalööjad, osalejad. Ning tihtilugu on seda vabatahtlikku vankrit raske vedada – teel on kivid ja augud ning rattad tahavad õlitamist ning vanker lihtsalt seiskub.", lausub Katrin tunnustavalt Andruse otsa vaadates. Andrus muheleb. Ülejäänud seltskond noogutab tunnustavalt.

Jutt läheb arengukava täiendamise vajadusele. Külapäev on selleks hea aeg: rahvas saab kogu päeva vältel käia arengukava töötubades, panna kirja vahvad ideed ning lahendust vajavad kitsaskohad. Iga töötoa tegevust suunav juhatuse liige teab seoseid valla või ka teiste partnerite arengudokumentidega ning annab nõu ja vastab tekkivatele küsimustele.

Töötubasid on igast valdkonnast: kultuur ja sport, teed ja valgustus, transport, kommunikatsioon, kaasamine ja koostöö jne. Arutelu, mille tähelepanu on loodusel ja keskkonnal meie ümber, veab Katre. „Vabadel hetkedel liigun ma looduses ning on vähe kohti, mida ma Murastes ei tea. Looduses uitamist olen süstinud meie inimestesse, minnes seenele või matkama ümber Muraste, minnes Eesti vabariigi sünnipäeva tähistama või viies inimesi omadega rappa. Kätt ja energiat jätkub erinevatesse õuesolevatesse üritustesse. Möödunud aastal, kui meie randadesse jõudis masuudireostus, olime pea kolm kuud igapäevaselt panustamas, et rand puhtaks saaks ja linnud võiksid kevadel randa pesitsema tulla. Toimus väga hea ja kiire koostöö paljude erinevate asutuste ja vabatahtlike vahel," meenutab Katre.

Üldkoosolek on külaseltsile kui organisatsioonile aasta olulisem ettevõtmine. See on halastamatu vaade tehtule ja tegemata jäetule, rahaasjade korraldusele, iga liikme panustamisele. Olgu selleks siis liikmemaksu maksmine või võetud kohustuste täitmine / täitmata jätmine. Koputus kõigi 165 külaseltsi liikme südametunnistustele: palun, olge kohal! Teie osalemine on vajalik juba kvooruminõude pärast. Samuti juhatuse pärast – ka nemad tahavad tagasisidet oma tööle! Ja muidugi organisatsiooni arendamise pärast! Oleme kokku leppinud. Ja veel: et emad-isad saaksid rahulikult keskenduda koosoleku teemadele, on pere nooreematele koosoleku ajaks korraldatud asjalikke askeldusi.

„Nii hea meel on, et meie oma külapäeva üheks esinejaks on lubanud tulla Tabasalu Muusikakooli saksofonikvartett," jagab rõõmu Aule. „Üllatusesinejaid on tulemas veelgi, hakake aga infokillukesi lugema meie kodulehelt ja sotsiaalmeedias!"

jätkub lk 3

Emale

Olete oodatud emadepäeva eelõhtul Murastesse, kolme tenori ja kolmekümne mandoliini emadele ja emadepäevale pühendatud kontserdile. Kava „Imeline Itaalia" pakub kuulajatele just seda, mida oodata võib – suuri tundeid, võrratuid viise, romantilist meeleolu ning hulganisti hingekosutust.

.

» loe lk 3

Südamele

Aprilli kolmas nädal on Eestis traditsiooniliselt pühendatud südametervisele. Südamenädalat tähistatakse Eestis tänavu juba 23. korda. Kuna üheks südamehaiguste riskiteguriks on vähene liikumine, on see nädal hea aeg, et oma eluviisidele rohkem tähelepanu pöörata ja positiivsete muudatustega alustada. Üle Eesti toimub terve aprilli kuu jooksul erinevaid liikumisüritusi. Murastes saavad kõik osa vahvast südamepäeva zumbaparaadist!

» loe lk 3

Oh aegu ammuseid

Tänasest lehest saab taas lugeda Muraste põliselaniku Eda Mamontovi meenutusi kodukülast lähiajaloost.

» loe lk 2

Ajalehte „Meie Muraste" ehk projekti „Kogukonna hääl kajama" rahastab Siseministeerium kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest.

SISEMINISTEERIUM KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Jälgi Muraste külas toimuvat www.facebook.com/MurasteKylaselts, www.muraste.ee või liitu e-kirja listiga muraste@muraste.ee

Mõtisklus

Andrus Saliste
Muraste külaseltsi juhatuse esimees

Saabumas on kevadine külakoosoleku aeg. Selle sündmuse eel on põhjust vaadata tagasi ja küsida endilt: kuidas oleme hakkama saanud, mida on veel vaja teha; kas kõpitseda üht külaotsa ja kaunistada teist, remontida siit ja puhastada sealt; kas toimetada omaette või teha seda koos naabriga? Koostegutsemise üheks võimaluseks on külaselts ning peatselt kuuendat sünnipäeva tähistavale Muraste külaseltsi tegevusele saavad hinnangu andjaks olla eelkõige oma küla inimesed.

Keskmine Eesti küla on natuke üle 100 ning Harjumaal ca 160 elanikuga asula. Murastes on elanikke 10 korda rohkem ehk enam kui 1660. Murastega samas suuruses on Randvere küla Viimsis vallas. Kui veel arvude juures peatuda, siis Eestis on üle 100 omavalitsuse, sh nii mõnigi linn, mille elanike arv on väiksem kui meie kodukülas; näiteks Mõisaküla linnas on aasta alguse seisuga 838 elanikku…

Küsimusele, kas meie külal on vaja organisatsiooni, mis aitab korraldada kogukondlikku elu, saab vastata mitut moodi. Ühest küljest on ju igal vallaelanikul võimalus oma probleemiga pöörduda otse kohaliku omavalitsuse poole ja saada personaalne lahendus. Alati ei ole see aga mõistlik.

On ka teine variant - koostöö. Muraste külaselts organisatsioonina on mitmed aastad koondanud kohalikud arenguvajadused ning need läbi küla arengukava edastanud sisendina omavalitsuse arengudokumentide koostamiseks. Koos saab harrastada sarnaseid hobisid kodu lähedal, tuua kodukülla kontsert või teatrietendus, korraldada ühishankeid soetamaks küttematerjali või anda panus turvalisema koduküla tekkimiseks.

Tänaseses külaseltsi 11-liikmelises juhatuses on esindatud kõik küla piirkonnad (vana-Muraste koos Hindreku piirkonnaga; Muraste mõisaümbrus koos kortermajade ja eramajade piirkonnaga; aiandusühistute piirkond 7 aiandusühistuga; Pankranniku ja Pangapealse piirkond). Piirkonnapõhisus tagab vastava kandi mõtete, ideede ja vajaduste külaseltsi laua taha jõudmise ning sealtkaudu ka omavalitsuse tegevus- ja arengukavasse jõudmise. Lisaks on igal juhatuse liikmel ka tegevuspõhine vastutusala – olgu selleks siis kultuuri-, spordi- ja vabaaja tegevuste korraldamine, projektide haldamine ja arendustegevused, taristu ja heakorra temaatika, meediakajastus, turvalisus, esindamine katuseorganisatsioonides. Kogu seda loetelu saab kokku võtta kogukonnateenuste nime alla. Et teenus oleks arenemisvõimeline ja võimalikult palju lahendusi pakkuv, saame vaid külaelanikena ise panustades saavutada. Päris algusest on Muraste külaseltsi juhatuses olnud tänasest juhatusest pooled. Ülejäänud pool on roteeruva iseloomuga ja iga uus juhatuse liige on toonud värskust ning uusi ideid. Ka tänavuse üldkoosoleku valguses ootame juhatusse mõningat värskendust! Meie kodukülas on palju erinevate valdkondade tipptegijaid, põnevad isiksusi - patt oleks seda potentsiaali jätta kasutamata! Tänaseks oleme saavutanud külana ka uue olukorra – Harku valla toel saame lubada töökohta ning seeläbi pakkuda senisest paremat teenust. Uusi võimalusi pakuvad ka sügisest kasutada olevad kogukonnaruumid koolimajas, mis annab võimaluse veelgi paremini korraldada ringitegevusi, toimetada eri huvi- ja vanuserühmadel, organiseerida koolitusi jne! Kogu protsess on võtnud kaua aega ning tõestamine koduvalla juhtidele on õnnestunud tänu oma küla inimeste järjepidevale panusele nii külaseltsi kui ka Harku valla volikogu ja komisjonide kaudu. Jällegi tõestuseks, et kui ise ei panusta, ega siis keegi kolmas ka sinu eest midagi ära tegema ei kipu!

Siit ka üleskutse – panustagem oma koduküla arengusse- osaledes nii koristus- kui mõttetalgutel; panustades külaseltsi liikmelisuse kaudu; andes oma isiklikku oskusteavet küla ühiseks arenguks; andes oma aega ühiste tegemiste organiseerimisse; märgates enda ümber abivajamist või vääritut käitumist! Mida läbimõeldum on meie küla mudel, seda põnevamana ja lihtsamini saavutame parema homse!

Mälestusi Muraste sõjaväeosast

Eda Mamontov,
Kolmandat põlve Muraste elanik

Aastakümneid laiutas praeguse Pankranniku ja osaliselt Pangapealse elamute asemel NL sõjavägi. Kolmiku tee viis sõjaväeosa sissepääsuni, mis võis olla praeguse Pankranniku mänguväljaku lähistel. Kogu territoorium oli kaitstud traataiaga. Lagedal alal oli mitmeid hooneid: sõdurite kasarmud, saun, söökla-klubi, sigala. Viimane asus Ilmandu poole jääva aia ääres. Mõnikord käisime külalastega lehmi karjatades mudas müttavaid sigu vaatamas.

Ohvitseride ja muu personali elamud asusid väljaspool traataeda teest vasakul. Minu mäletamist mööda oli kaks pikka viilkatuse ja mitme sissepääsuga ühekorruselist barakkelamut ja üks kahekorruseline, mis meenutas eestlaste 50ndate aastate individuaalmaja.

Kuivkäimla, puurkaev ja puukuurid jäid tagaaeda. Ümbrus oli enam-vähem korras – lille- ja juurviljapeenrad, marjapõõsad. Veel üks kahe trepikojaga kahekorruseline elamu valmis 80date keskel. Siinne sõjaväeosa oli väike. Ohvitseride naised viskasid nalja: "Sõdureid on 30, ülemusi 15 ja veel teenindav personal!". Osa naisi töötas sõjaväeosas, mõned käisid tööl Tallinnas. Esindatud olid nii õpetaja kui meditsiinitöötaja elukutsed. Lapsed õppisid Meremeeste Haigla vastas asuvas koolis.

80date keskel avati territooriumi sissepääsuväravate kõrval olevas vahtkonna hoones kauplus. Sealsed naised olid aastaid meie külas autokaupluse kunded, nüüd olime meie teretulnud nende poekesse. Kaks korda nädalas toodi kaupa ja külarahval oli igati põhjust minekuks sõjaväekaubandus! Vastastikused osturetked aitasid kaasa ka tutvumisele. Kivimaa tänava lõpus asuva Kivimäe talu perenaine Helvi oli postiljon, kes tundis lähemalt poepidaja Ljudat. Varsti

Foto: erakogu

sõbrunesin ka mina selle kauni venelannaga. Ljudale meeldis väga oma kogukonnale demonstreerida läbikäimist eestlastega. Kui naised tülitsesid, kõndis ta küla poole, teatades, et lähen Eda juurde sauna või Helviga jalutama.

Meenub Ljuda sünnipäev. Helviga ostsime kingituseks tordilabida, millele tegime pühendusega graveeringu. Sünnipäeva seltskonnale oli see ennenägemata asi ja tõeline kirss tordil! Meenub veel, et igale külalisele anti eineks terve grillkana.

Ljuda mees Mitšhik oli siinse sõjaväe kõrgeim ülemus ja loomulikult sai nende pere eelpool mainitud vastvalminud majja korteri. Pererahvas oli õnnelik keskkütte, vannitoa ja veega tualeti üle. Maja oli ehitatud kaua-kaua, ehitajateks tumedaverelised mägede poegadest ajateenijad. Trepp teisele korrusele oli nii valesti paigaldatud, et varbad olid astmel 5-7 cm kõrgemal kui kannad. Soolaleivale minnes märkasime abikaasaga korteri esikus üht kummalist "installatsiooni" – kõik funktsioneerimiseks vajalikud torud olid paigaldatud seinale. Need väändusid, pöördusid, ristusid ja hargnesid igas suunas nagu nüüdisaegne kunst!

Sõjaväe kohalolek ümbruskonna elu ei häirinud. Pigem vastupidi. Sealt sai abi ja abiväge bensiinikriisi ajal, hangedest ja porist autode väljaaitamisel, heinateol vihmaohu korral.

Eestis elamine oli sõjaväelastele meeltmööda ja mingid teadmised meie elu-olu kohta olid olemas. Mäletan, et Barcelona olõmpiamängude ajal hoiti Erika Salumäele kõvasti pöialt.

Kord tuisusel talveõhtul ootasin peatuses bussi. Ilmaolude tõttu oli liiklus olematu. Minutid tiksusid minu kahjuks ja Moskva rongi väljumisaeg lähenes. Abi ilmus sõjaväeosast tulnud vene villise näol. Tänu lõbusas meeleolus polkovnikule ja kuulekale autojuhile jõudsin kenasti tükis rongile.

Ühel sügisõhtul autoga linna sõites võtsin peatusest kaaslasteks Osseetiast pärit ema koos vanema pojaga, kes olid külastasid nooremat poega. Olid rahulolevad, et poiss teenib aega Eestis ning kaasteenijad ja ülemused ei tee liiga.

Vene armee lahkumine Murastest toimus mitmes etapis. Ühel päeval Ljudat siin enam ei olnud. Ärasõitu ootav pesunaine Jepifanovna teatas mulle, et Ljuda koos koolimineva pojaga sõitis kodukohta Lipetskisse ja abikaasa Mitšhik suunati Keila-Joale. Mitšhik leiti mõned kuud hiljem oma korterist surnuna.

90ndate keskpaiku pöördusin Ljuda leidmiseks Vene saatkonna poole. "Lahkelt" juhatati mind uksest välja.

Mõnikord mõtlen...

Lillest ja liblikast.

Val Rajasaar, Studio Viridis

Ühel ilusal suvepäeval istusin muru peale maha ja vaatasin rohu sisse. Umbes poole ruutmeetri suurusel alal loendasin vähemalt 6 liiki ämblikke, üle tosina putukaliigi, mitu tigu (isendeid ma ei lugenudki, lugsin liike). Pilt muutus vahetpidamata, aeg-ajalt peatus ka liblikaid valge ristiku õitel ning kalpsas mööda nii mõnigi rohukonn. Ja siis kujutasin ette, mida muruniitja või trimmer selle elurikkusega korda saadaksid.

Inimesed on hakanud ilusaks pidama siledaid muruplatse. Oma uue eramu juurde või ka kortermajade kõrvale rajatakse siledad monokultuursed muruplatsid looduslike niitude asemele. Kaovad karikakrad, ristikud, käbihein ja hanijalg. Nende õiteiluga koos ka liblikad jt. pisielukad. Muruniitja toimetab lärmaka hakklihamasinana kord nädalas tahmates taevast ja kurdistades kõrvu.

Vikatiga heinaniitmise oskus on kadumas. Ometi, nii nagu talvel kirvega küttepuude halgudeks lõhkumine, nii ka päris vikatiga heina niitmine on maailma kaks kõige intellektuaalsemat tööd. Mõõdukas füüsiline koormus, vaikne ja rahulik tegevus, mõtted rändavad oma radu ja võib-olla sünnib häid ideid, mõni artikkel vms. Pealegi uhkus selle üle, et mina veel oskan seda tööd... ja oskan ka luisuga õigesti teritada vikatit, luisata nii, et „likat-lõkat" üle küla kostab. Ei ole kole mürin vaid huvitav ja haruldaseks jäänud heli maakohas.

Vikatiga niitmisel lisandub veel ka heina lõhn (mitte sodikspekstud rohu mahlad segunenud bensiini- ja heitgaasidega). Näeb putukaid ja konni, sisalikke ja madusid, kes kõik ellu jäävad ja nõnda pakuvad sügavat huvi valge-toonekurgedele või linavästrikele. Pardipesa jääb segi trampimata ning piisav puhvertsoon talle jäetud, et julgeks lõpuni haududa. Orhideed saab alles jätta, kõik nad meil ju pealegi ka looduskaitse all. Ja hiljem saab rehaga kõik kokku koristada ning ainult nõnda valmib korralik kompost: suvine niidetud rohi vaheldumisi sügiseste puulehtedega. Rohi saab kasvada pikemaks, lilled saavad õitseda, linnulaul on kuulda ja ihu saab mõistliku trenni.

Olen katsetanud: trimmeriga ja vikatiga niitmine on ajakulu ja füüsilise koormuse poolest täiesti võrdsed. Oskaja niidab hea vikatiga vähemalt niisama kiiresti kui masinaga. Kui kuskil leidub vanu vikatiteri, siis ärge visake neid ära: nad on palju parema kvaliteediga kui tänapäevased. Otsige mõni vikatihuviline ja andke talle, las teeb korraliku vikati ja õpetab ka seda kasutama.

Suurte rohumaade niitmine PRIA toetuse eest, lihtsalt niitmise pärast, mitte heina tootmiseks on samal põhjusel suur probleem loodusele. Heinamaadel niidetakse vikat-agregaadiga, mis jätab pisielukad ja linnupesad terveks. Niisama-niitmisel kasutatakse paraku samuti hakklihamasina sarnast moodustist. Muraste kandi suured rohumaad on viimastel aastatel sellise tegevuse tõttu kaotanud näiteks rukkirääkude ja nurmkanade (mõlemad EL linnudirektiivi liigid) arvukusest kaks kolmandikku, sest lisaks valele tehnoloogiale on niidetud ka liiga vara, juulis. Õige aeg sellisel puhul oleks august.

Olen kuulnud nõudest, et haljasalad peavad olema pügatud madalaks muruks. Ärgem nõudkem sarnast käitumist looduslikel rohumaadel, sest kuskile peab ka loodusele kohta jätma, eriti maakohas. Ka tiheasustusaladel on vaja hoida looduslikke rohumaid lillede ja liblikatega, mesilastega, sest muidu ei tolmelda keegi viljapuid ega marjapõõsaid aedades. Jalgpallimuru asemele rohtaedade taastamine on täiesti mõeldav: loodus koju tagasi!

Päev kodukülas

algus lk 1

Musikaalseid õhkamisi on veel – Saku mandoliiniorkester koos kolme tenorist solistiga sulatavat ka kõige jäisema südame. Ainus mure on, et rahvas kenasti ikka koolimaja aatriumi treppidele ära mahuks. „Ehkki kontsert on tasuta, on muusikud tänulikud, kui nende tegevuse toetuseks jätaks külalised annetuskasti annetajale sobiliku summa," rõhutab Aule.

Koolimaja uksed avame kell 10, mil tegevust alustavad erinevad töötoad ning oma teenuseid-tooteid tutvustavad meie kandi tegusad inimesed. Kui töötoad (käsitöö, tants, kudumine ja mõndagi veel) on juba kinnitatud, siis oma kandi tegusaid inimesi ootame veel oma tooteid ja teenuseid tutvustama-pakkuma-müüma-degusteerima. Ega me ju muidu oma külas pakutavast teada saagi, kui te ise end tutvustama ei tule! Nii et siis: kuldsete kätega ehitusmehed või pitsiliste ehete valmistajad, massöörid või maniküürijad, disainerid ja trükkalid, rätsepad ja aednikud, suitsuliha või koduõlle valmistajad, meistrid ja sellid - te kõik olete oodatud! Andke endast märku muraste@muraste.ee või telefonil 5253128 (Aule).

Läbirääkimised käivad ka paari näituse kohaletoomiseks: loodame näidata Eesti külavanemate ametimärke ning näitust Eesti külamajadest. Kõike kirja panna ei jaksa ning polegi mõistlik: midagi peab üllatuseks ja kohapeal avastamiseks ka jääma.

Akna taga on juba hilised õhtutunnid. Räägitakse veel kolmanda sektori rahastamise aluste loomisest nii riiklikul kui ka omavalitsuse tasandil, uutest väljakutsetest, projektipõhisest- ja tegevustoetusest, teenuste delegeerimisest, külakeskuste tegevusest, haldamisest, kaasfinatseerimisest. Võetakse kokku sõnum: seltsitegevuse laiem eesmärk on tugeva kogukonnatunde loomine ja hoidmine. Meie eesmärke kujundavad panustajad, ideed ja erinevad institutsioonid vastastikuses koosmõjus. Võttes arvesse kõiki aspekte, mida aktiivne ja oma kodukülast hooliv kogukond saab omavalitusele pakkuda, saame me rääkida vallapoolsest toetusest ning heast partnerlussuhtest, mille eelduseks on teadlikult suunatud pidev ja arenev koostööprotsess. „Kindlasti ei tohiks unustada, et kogukondlik tegevus on kodanikualgatusena kogukonna teenuste ja lisavõimaluste pakkumine piirkonna elanikele, mille aluseks on vabatahtlik panustamine," rõhutab Andrus.

Koosolek hakkab lõppema. Kodudes ootavad pered. „Usun, et Muraste elab nagu moos, kus sees on maasikad ja vaarikad, mida emad hoole ja armastusega keedavad. Kui moos valmis, toovad isad piima, külma piima ja siis süüakse koos vanaemade küpsetatud saia ja määritakse moosi peale. Laua taga saavad räägitud kõik toredad külauudised ja plaasterdatud kinni laste marraskile kukutud põlved. Koos jagatakse, koos tehakse – vaid nii sünnivad meie külas toredad ettevõtmised. Hea on olla osa sellest," mõtiskleb Evelin enne koduteele astumist.

Lahkume koolimajast piltlikult väljendudes ranitsatäie kodutöödega. Päevani kodukülas on loetud nädalad ning kodutöid palju. Aga me saame hakkama. Koos teiega, hea külarahvas!

Kohtumiseni 9. mail, päeval oma kodukülas, Murastes!

Emadepäeva eelõhtu Itaalia meeleolus

Joosep Sang
Saku Mandoliinide kunstiline juht

Kes meist ei teaks, tunneks ega armastaks selliseid itaalia meloodiad, nagu „Tiritomba", „Santa Lucia", või „O Sole mio"? Neid ja teisi kauneid viise saab kuulata juba 9. mail kell 17, mil Muraste kooli saalis kõlavad kolme tenori hääled ja kolmekümne mandoliini keeled.

Kava „Imeline Itaalia" pakub kuulajale just seda, mida oodata võib – suuri tundeid, võrratuid viise, romantilist meeleolu ning hulganisti hingekosutust. Itaalia muusika märksõnad on meloodilisus, sentimentaalsus segamini bravuuriga ning ehtne elurõõm. Selle peamiste muusikaliste embleemide hulgas on kindlasti ka tenor ja mandoliin.

Kuulsat kolme tenori koostööd teavad kindlasti kõik. Nüüd astuvad lavale Eesti „kolm tenorit", kelleks on pikka aega Estonia teatri solistina töötanud Urmas Põldma, Eesti Rahvusmeeskoori laulja, samuti Estonia kogemusega Aleksander Arder ning Mikk Dede, kelle mitmete tegemiste seas on ka menukas vokaalansambel Estonian Voices. Soliste on kontserdil teisigi, kuid üllatustest ei tohi lähemalt rääkida – muidu poleks need ju üllatused.

Orkester Saku Mandoliinid on oma paari tegusa aasta jooksul lavale toonud terve rea põnevaid kavasid. Olgu neist mainitud krimifilmide ja -sarjade tunnusmeloodiatest koosnev programm „Kriminaalne!" ning juba kahel aastal menuga esitatud jõulukava „Maailma rahvaste jõulud", kus tegid kaasa Els Himma ja Pärnu Kammerkoor. Sel suvel korraldab orkester juba teist korda Saku Mandoliinifestivali. Saku pole Murastest kaugel – kõik on 27. Ja 28. juunil festivalile oodatud!

Emadepäeva eel pole paremat kingitust emale kui tundeküllane, romantiline ja kevadiselt kirgas kontsert kaunitest itaalia meloodiatest. Loodame kuulajatele pakkuda midagi erakordset ja ilusat. Ootame rohket publikut!

Austatud Muraste külaseltsi liikmed
Head Muraste sõbrad

Palun Teid osalema Muraste külaseltsi üldkoosolekul, mis toimub laupäeval, 9. mail 2015 algusega kell 11.00 Muraste koolimajas.
Päevakavas:

1. **Külaseltsi 2014.a majandusaasta aruande kinnitamine**
2. **2015. a tegevuste tutvustamine**
3. **Muraste külaseltsi juhatuse valimine**
4. **Kohapeal algatatud küsimused**

Koosoleku avab muusikalise tervitusega Tabasalu Muusikakooli saksofonikvartett.
Koosolekule on teretulnud kõik, kes tunnevad huvi meie külas toimuva vastu. Olete oodatud astuma külaseltsi liikmeks ning panustama oma tegevusega külaseltsi (ja juhatuse) tegevuses.
Külaseltsi liige, Sinu osalemine üldkoosolekul on väga oluline!

Lugupidamisega
Andrus Saliste
Muraste külaselsti juhatuse esimees

Info Aule Kikas, muraste@muraste.ee, tel 5253128

MURASTE
LOODUS KODUS

Muraste külaselts
kutsub osalema

MURASTE
LOODUS KODUS

PÄEV KODUKÜLAS
laupäeval, 9. mail kell 10.00 - 18.30
Muraste koolimajas

Ole kohal - see on meie küla päev!

10.00 - 15.30
Oma küla turg - tooted ja teenused Muraste kandi ettevõtjatelt.
Vahvad tegemised – tantsust kudumiseni.
Muraste küla arengukava töötoad – räägi kaasa, jaga mõtteid, avalda arvamust.
Lahedat lastele.
Üllatusesinejad.
11.00 - 13.00 Muraste külaseltsi üldkoosolek.
17. 00 - 18.30 Emadepäevakontsert „Imeline Itaalia".

Avatud kohvik ja saadaval Muraste Heateo Fondi loterii.

HARKU VALD

Rohkem päeva kohta: facebook.com/MurasteKylaselts, www. muraste.ee Info kultuurjasport@muraste.ee, tel 5253128

ZUMBA fitness
Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development